

Tere päevast, ministriumite juhtkondade liikmed ja kõik kohale tulnud külalised!

Kõigepealt suur aitäh kutse eest siin rääkida. Nagu juba öeldi, olen Mario. Lisaks eelnevale töötan hetkel ka noorsootöötaja ja projektijuhina, mistõttu puutun igapäevaselt üsna palju kokku erinevate noorte, nende mõtete, ootuste ja muredega.

Enne tänast rääkisin mitme oma kolleegi, tuttava ja eakaaslasega, et mitte tuua siia ainult enda vaadet. Püüdsin aru saada, mis on see sõnum, mida noored päriselt tahaksid sellises ruumis teile öelda.

Kui ma mõtlen sellele, millises Eestis mina ja minu eakaaslased tahaksime elada aastal 2035, siis ma ei mõtle esimesena SKP-le, majanduskasvule ega isegi sellele, kui digitaalne või innovaatiline Eesti selleks ajaks on.

Need asjad on muidugi olulised.

Aga esimene küsimus on minu jaoks palju lihtsam: kas inimesed tahavad siin oma elu ehitada? Kas noor inimene tunneb, et Eestis on tal tulevik, koht ja tähendus?

Minu arvates ei ole suurim oht see, et noored lähevad välismaale õppima või tööle. See on normaalne. Avatud maailmas on see loomulik ja tihti ka väga väärtuslik kogemus.

Palju ohtlikum on see, kui noored lahkuvad Eestist vaimselt juba enne füüsilist lahkumist. Kui nad tunnevad, et neist midagi ei sõltu. Kui nad tunnevad, et Eestis ei ole neil päriselt perspektiivi heaks ja vääriliks eluks.

Ma näen oma töös väga erinevaid noori.

On noori, kes tahavad algatada, luua, kaasa rääkida ja oma kogukonnas midagi muuta. Selliseid noori on oluline toetada, sest nende energia ja julgus võivad päriselt midagi liikuma panna. Aga ma ei taha täna rääkida ainult nendest noortest, sest neid on kõige lihtsam märgata.

Eesti tuleviku jaoks on sama olulised ka need noored, kes ei tõsta kätt, kes on väsinud, ebakindlad, pettunud või lihtsalt ei ole ühiskondlikult aktiivsed.

Mõni noor tahab lihtsalt õppida, töötada, käia trennis, kohtuda sõpradega, hoolitseda oma pere eest, kuulata muusikat, elada rahulikku elu ja nautida seda, mis tal on. Ja see ei tee teda kuidagi vähem oluliseks.

Aga ka tema elu mõjutavad otsused, mida siin ruumis ja sarnastes ruumides tehakse. Ka tema jaoks on oluline, kas Eestis on võimalik hakkama saada. Kas on võimalik õppida ja töötada nii, et elu ei ole ainult ellujäämine. Kas on võimalik ühel hetkel oma kodu luua. (korterit osta, aga see omaette teema) Kui rääkida nendest noortest, kes siiski tahavad midagi algatada, siis ka nende puhul on oluline üks väga praktiline asi: neil peab olema ruumi ja tuge.

Sageli põrkuvad noorte algatused mitte halva tahte, vaid juba väljakujunenud süsteemide vastu.

Noorel inimesel on keeruline konkureerida suurte organisatsioonide, kogemuse, kontaktide ja administratiivse võimekusega. Eriti kui räägime erinevatest taotlusvoorudest.

Heaks näiteks oli aasta alguses toimunud „Noorte Heaks“ taotlusvoor, kuhu lisaks tavalistele noortele esitasid projekte ka juba päris võimekad ühingud, mis on tegutsenud aastaid. Kuidas siis peab alles oma tegutsemist alustanud noor nendega konkureerima?

Ja mingil hetkel võib tekkida tunne, et lihtsam on üldse mitte proovida. See on ohtlik hetk. Sest riik ei kaota siis ainult ühte projekti, ühte ideed või ühte üritust. Riik kaotab inimese initsiatiivi.

Teine teema, mida minu kolleegid ja tuttavad esile tõid, puudutab tudengeid ja noori täiskasvanuid ehk neid, kes lähevad kodust eemale õppima või näiteks tööle.

Paljud noored kolivad teise linna või teise riiki mitte ainult hariduse pärast, vaid selleks, et leida keskkond, kus neil on lihtsam kasvada, õppida, töötada ja iseseisvuda.

See ei tähenda alati, et nad ei armasta Eestit. Aga see tähendab, et Eesti peab endalt ausalt küsima: kas me oskame noori toetada ka selles eluetapis, kus nad alles otsivad oma identiteeti, eriala, iseseisvust ja kohta ühiskonnas? Kas mingisuguste lisa stipendiumitega või millegagi teisega?

Noortevaldkonna arengukavas öeldakse väga õigesti, et noored on Eesti püsijäämise võti ning nende loovus ja kodanikupanus viib ühiskonda edasi. See on tugev ja õige mõte. Aga noored märkavad väga hästi, kas sellised laused muutuvad ka otsusteks.

Viimastel aastatel on noortevaldkond pidanud kärbeta ja ebakindluse tõttu palju kohanema. Seda on tundnud nii noorteorganisatsioonid, noorsootöötajad kui ka noored ise. Ja kui me ütleme ühelt poolt, et noored on Eesti tuleviku võti, aga teiselt poolt muutub just noortega seotud töö ebakindlamaks, siis tekib küsimus: kas me päriselt usume sellesse, mida me noorte kohta ütleme?

Täna räägime me 6,5 miljardist eurost. See on väga suur summa. Aga Eesti tulevikku ei määra ainult see, kui palju raha me kuhu suuname. Palju olulisem on see, millesse me usume, kui me seda raha jagame. Sest iga investering on tegelikult väärtushinnang.

Iga otsus ütleb midagi selle kohta, millist inimest me Eestis usaldame, millist elu me peame väärtuslikuks ja millist tulevikku me kujutame ette. Aga iga noor tahab tunda, et tema elu on Eestis kaitse all, et ta saab siin luua peret või lihtsalt hästi elada.

Sellepärast arvan ma, et Euroopa raha kasutamisel võiks üks oluline küsimus olla: kas see otsus parandab päriselt inimeste igapäevast elu? Mitte ainult süsteemi näitajaid. Mitte ainult aruannete tulemusi. Vaid päris inimeste elu.

Ma ei taha täna öelda täpset eelarverida, kuhu see raha peaks minema. Siin ruumis olevad inimesed tunnevad oma valdkondi kindlasti väga hästi. Aga noorte vaates tundub mulle oluline, et raha läheks mitte ainult suurtesse süsteemidesse, vaid ka nendesse kohtadesse, mis hoiavad inimese päris elu koos.

Noortevaldkonda. Kohalikesse kogukondadesse. Piirkondadesse, kus võimalusi on vähem. Ja üldisemalt kõigesse sellesse, mis aitab inimesel tunda, et ta ei ole oma eluga üksi.

Näiteks tegime eelmisel aastal Ida-Virumaal algatusrühma, kuhu tulid kokku nii noored kui ka vanemad kohaliku kogukonna tegijad. Üheskoos kirjutasime oma maakonna tulevikuvisioni ning nüüd tegutseme selle nimel, et need visioonis sõnastatud ideed tegevusteks muuta.

Samuti ka oma organisatsioonis sain kokku aktiivseid noori, kellel oli ja on pühendumus mitte kõrvale jääda, vaid vastupidi tegutseda. Kuigi suuresti tehakse seda tööd vabast ajast ning ühiskonnas on palju aspekte, mis selle tegemist takistavad, on ka jätkusuutlikkuse hoidmine raskem.

Eestit, mis mina ja ümber olevad noored tahaksid näha aastal 2035.

Eestit, kus noored saavad mõelda pikemas perspektiivis, kui idee osta korterit enne 30 ei oleks unistus.

Eestit, kus kogukonnad ei pea ainult ise ellu jääma, vaid saavad päriselt tuge.

Eestit, kus inimesed elavad mitte proovivad ellu jääda hindade tõusmisega ja teiste aspektide lisamisel.

Ja Eestit, kus noored ei küsi: "Kuidas siit ära minna?", vaid tunnevad: "Siin on võimalik oma elu päriselt üles ehitada."

Aitäh

Mario Polshin